

Draagpenning van de Rijkscommissie voor Graadmetering 1926

Op 27 mei 1926 vertrok Hr.Ms. K XIII vanuit Den Helder naar Soerabaja. Aan boord voerde de geofysicus dr.ir. F.A. Vening Meinesz zwaartekrachtproeven uit aan de hand van een slingertoestel. In plaats van de gebruikelijke route via het Suezkanaal, werd in verband met dit experiment een route genomen via het Panamakanaal. Hierdoor deed de K XIII de havens van Horta, Las Palmas, Willemstad, Colón, Mazatlán, San Francisco, Honolulu, Guam, Yap, Manilla, Ambon en Birma aan, voordat zij op 13 december 1926 in Soerabaja aankwam.

Ter herinnering aan de tocht werd door de Rijkscommissie voor Graadmetering een draagpenning aan de bemanning verleend. Het betreft een ronde zilveren medaille met een middellijn van 26 millimeter. De voorzijde vertoont de commandotoren met periscoop van de K XIII opkomend vanuit de golven. Het randschrift luidt: "HELDER. PANAMA. SOERABAJA.". In de afsnede "19 / K XIII / 26"

De keerzijde vertoont het slingertoestel, zoals deze is gebruikt bij de verrichte natuurkundige waarnemingen aan boord van de onderzeeboot, binnen een versiering van laurierbladeren. Het geheel is gevat in het randschrift "RIJKSCOMM: V. GRAADM: / SLINGERWAARN:".

De medaille wordt door middel van een bol en ring gedragen aan een effen Nassaus blauw lint, ter breedte van 27 millimeter.

De medaille is in 1927 geslagen bij 's Rijks Munt. Volgens Bax (1973, p. 171) zijn er 37 zilveren medailles en 1 bronzen medaille geslagen. De bemanning bestond echter, inclusief Dr.ir. Vening Meinesz, uit 32 personen. Vermoedelijk zijn de overige vijf zilveren en de bronzen medaille bedoelt geweest als afslagen voor penningcollecties. De dragers zijn als volgt:

- 1 **Leopold Gerard Louis van der Kun**, geb. Roermond 17 mei 1892, luitenant ter zee der 1e klasse, overl. Voorburg 17 aug. 1962.
- 2 **Johannes Jacobus Lukas Willinge**, geb. Den Helder 15 april 1898, luitenant ter zee der 2e klasse, overl. 's-Gravenhage 19 mei 1989.
- 3 **Max Samuel Wijtema**, geb. Medan (Sumatra) 18 jan. 1904, luitenant ter zee der 3e klasse, overl. Occidental (Californië, U.S.A.) 28 maart 1982.
- 4 **Cornelis van der Linden**, geb. Rotterdam 21 maart 1896, Officier Marinestoomvaartdienst der 2e klasse, overl. Heemstede 5 april 1978.
- 5 **Jan van Sandwijk**, geb. Utrecht 16 mei 1898, Officier Marinestoomvaartdienst der 2e klasse, overl. 's-Gravenhage 18 okt. 1970.
- 6 **Wilem Cornelis Thijssen**, geb. Den Helder 21 febr. 1886, torpedist-majoor, overl. Den Helder 26 sept. 1970.
- 7 **Johannes Cornelis Adrianus Scheuerman**, geb. Den Helder 9 sept. 1915, monteur-majoor.
- 8 **Franciscus Jacobus de la Fonteijne**, geb. Den Helder 12 aug. 1883, sergeant-machinist, overl. Amsterdam 18 nov. 1928.
- 9 **Jacob Eduard Leonard de Rechteren van Hemert**, geb. Westervoort 22 juli 1888, sergeant-torpedomaker.
- 10 **Willem Wijdoogen**, geb. Brussel (België) 27 juli 1888, sergeant-machinist.
- 11 **Wilhelmus Gerardus Joannes Dries**, geb. Schiedam 25 april 1896, sergeant-seiner.
- 12 **Jan Boonstra**, geb. Almenum (gem. Barradeel) 14 nov. 1896, sergeant-torpedomaker.

- 13 **Evert Jan Freriks**, geb. Hengelo (O.) 4 maart 1900, sergeant-monteur.
- 14 **J.W. Scheer**, kwartiermeester.
- 15 **Paulus van den. Heuvel**, geb. Ameide 7 nov. 1892, korporaal-konstabel, overl. Woudrichem 1 dec. 1986.
- 16 **Gerardus Hendricus Jacobus Bussing**, geb. Amsterdam 19 juni 1902, korporaal-seiner, overl. Zeist 18 nov. 1973.
- 17 **Dingeman Janse**, geb. Middelburg 10 dec. 1901, korporaal-torpedomaker.
- 18 **Otto Wilhelm Hen**, geb. Den Helder 8 maart 1888, korporaal-machinist, overl. Den Helder 27 febr. 1973.
- 19 **Hendrik Jacob Vlaming**, geb. Alkmaar 21 okt. 1888, korporaal-machinist, overl. 5 dec. 1981.
- 20 **W.F.J. Besançon**, korporaal-machinist.
- 21 **F. Blondel**, korporaal-monteur.
- 22 **Frits Petrus Reinderts**, geb. Amsterdam 15 nov. 1899, korporaal-kok, overl. Vlissingen 31 aug. 1969.
- 23 **George Philippus Monshouwer**, geb. Dordrecht 30 april 1896, matroos der 1e klasse, overl. Den Helder 4 jan. 1973.
- 24 **Pierre Joseph Signorgo**, geb. Rotterdam 13 mei 1899, matroos der 1e klasse.
- 25 **Hendricus Johannes Franzani**, geb. Amsterdam 8 nov. 1900, matroos der 2e klasse.
- 26 **Johannis Goetheer**, geb. Oudelande 7 okt. 1902, matroos der 2e klasse.
- 27 **H.E. Cornelissen**, matroos der 2e klasse.
- 28 **A.R. v.d. Reijden**, stoker-olieman.
- 29 **Floris Bernardus Sloof**, geb. Lekkerkerk 6 dec. 1901, stoker-olieman, overl. Javazee 27 febr. 1942.
- 30 **Johannes ('Jan') Jaggie**, geb. Amsterdam 15 dec. 1902, stoker-olieman, overl. Rotterdam 15 aug. 1980.
- 31 **Dimmers van der Waal**, geb. Sommelsdijk 12 okt. 1893, marinier der 1e klasse.
- 32 Dr.ir. **Felix Andries Vening Meinesz**, geb. 's-Gravenhage 30 juli 1887, overl. Amersfoort 10 aug. 1966.

Naast de draagpenning werden bij K.B. no. 17 van 2 december 1926 nog de volgende onderscheidingen aan bemanningsleden verleend:

Officier in de Orde van Oranje-Nassau met de zwaarden:

- L.G.L. van der Kun, luitenant ter zee der 1e klasse

Ridder in de Orde van Oranje-Nassau met de zwaarden:

- J.J.L. Willinge, luitenant ter zee der 2e klasse
- C. van der Linden, Officier Marinestoomvaartdienst der 2e klasse

Eremedaille in goud, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau met de zwaarden:

- W.C. Thijssen, torpedist-majoor.

Eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau met de zwaarden:

- F.J. de la Fontejne, sergeant-machinst.

Eremedaille in brons, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau met de zwaarden:

- P. van den Heuvel, korporaal-konstabel.
- O.W. Hen, korporaal-machinist der 2e klasse.
- F.P. Reinderts, korporaal-kok.
- G.P. Monshouwer, matroos der 1e klasse.

Bij K.B. no. 10 van 3 december 1926 werd dr.ir. F.A. Vening Meinesz benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau.

Bij K.B. no. 72 van 3 maart 1936 werd daarnaast aan L.G.L. van der Kun de De Ruyter-medaille in goud toegekend.

Bronnen

Bax, dr. W.F. (1973, integrale herdruk). *Ridderorden, eeretekenen, draagteekens en penningen, betreffende de Weermacht van Nederland en Koloniën (1813-heden)*. Maastricht: A.G. van der Dussen B.V., p. 171.

Linden, C. van der & Wytéma, M.S. (1927). *Met Hr.Ms. K XIII naar Nederlandsch-Indië. Een onderzeeboottocht van meer dan 20.000 zeemijlen*. Amsterdam: Scheltens & Giltay.

Snel, F. (2015, juni). De medailles en legpenning van de Rijkscommissie voor Graadmeting en Waterpassing. In: *Decorare*, 33, p. 13-19.

Alfabetische index op namen

Besançon, W.F.J., 2	Heuvel, P. van den, 2, 3	Scheer, J.W., 2
Blondel, F., 2	Jaggie, J., 2	Scheurman, J.C.A., 1
Boonstra, J., 1	Janse, D., 2	Signorgo, P.J., 2
Bussing, G.H.J., 2	Kun, L.G.L. van der, 1, 2, 3	Sloof, F.B., 2
Cornelissen, H.E., 2	Linden, C. van der, 1, 2	Thijssen, W.C., 1, 3
Dries, W.G.J., 1	Monshouwer, G.P., 2, 3	Vening Meinesz, F.A., 2, 3
Fontejne, F.J. de la, 1, 3	Rechteren van Hemert, J.E.L. de, 1	Vlaming, H.J., 2
Franzani, H.J., 2	Reijden, A.R. v.d., 2	Waal, D. van der, 2
Freriks, E.J., 2	Reinderts, F.P., 2, 3	Wijdoogen, W., 1
Goetheer, J., 2	Sandwijk, J. van, 1	Wijtema, M.S., 1
Hen, O.W., 2, 3		Willinge, J.J.L., 1, 2